
CONCIO XXV.

THEMA: Secundum suam misericordiam
salvos non fecit.

(Ad Titum, III, 5).

IDEA CONCIONIS

PROP. In Corde Iesu confidendum, quia est multae misericordiae.

DIVISIO. I. Noscit summam nostri miseriam; II. Miseretur summae nostrae
miseriae; III. Allevat summam nostram miseriam.

PARS I. *a)* Procentem a summa peccati gravitate; *b)* Ortam a constanti
inimicorum perfidia; *c)* Et a corporis innata infirmitate.

PARS II. Miseretur nostrae miseriae quia: *a)* Est pater noster, divinitate;
b) Est frater noster, humanitate; *c)* Est caput nostrum, sanctitate.

PARS III. *a)* Allevat miseriam animae, in sanguine suo hanc mundans;
b) Allevat miseriam corporis, infirmitatem eius gratia sua roborans;
c) Allevat miseriam, in qua sumus hostis invisibilis causa, virtute
sua eum coercens.

Exordium. Non immerito misericordia SS. Cordis Iesu,
post considerationem patientiae ipsius, proponitur adoranda;
est enim corollarium eius: et consequenter, praesens concio,
praecedenti concioni de patientia intime connectitur. Ratio,
ut diximus, est quia patientia non sumitur illic stricte, sive
pro virtute qua « aequo animo mala toleramus, idest sine
perturbatione tristitiae, ne animo iniquo bona deseramus »
iuxta Augustinum, de hac enim infra (Conc. XXX, XXXI,
XXXII), diffuse agemus; sed melius pro compassione, qua
Cor Iesu de nostris malis dolet, et iis compatitur; et quia
compatiens est, movetur ad allevandum propter suam mise-

ricordiam. Ita patientia et misericordia in uno conveniunt: scilicet, in commiseratione et compassione cordis quoad miseriam alienam; et in hoc differunt, quod misericordia semper est compassio, sive patientia, sed patientia vel compassio non semper in misericordiam diffunditur. Et adhuc brevius. Compassio est tantum patientia cordis: misericordia autem et cordis patientia et operis praestatio est sublevans et auxilians. Et haec est ratio qua, sub eadem deprecatione (XIX) proponuntur invocandae ambae, et nobis visae sunt sub diversis aspectibus pertractandae. En quare praesens ista stabilitur

Propositio. *In Corde Iesu confidendum quia est multae misericordiae.*

Cum Dominus Iesus tam enixe misericordiam commendaret, « estote misericordes, sicut Pater vester coelestis misericors est » (1), magnum promittens praemium adimplentibus eam, et iudicium sine misericordia spondens negantibus illam, oportebat seipsum clarissimum huiusce virtutis exemplum praebere. Nam, dicente Augustino « misericordia est alienae miseriae in nostro corde compassio, qua utique, si possemus, subvenire compellimur » (2). Dicitur enim misericordia, ex eo quod aliquis habet miserans cor super miseria alterius. Nunc autem, de huius excellentia virtutis loquens D. Thomas, scribit: « Secundum se quidem misericordia maxima est; pertinet enim ad misericordiam quod aliis effundat, et quod plus est, quod defectus aliorum sublevet. Et hoc maxime superioris est: unde: misereri ponitur proprium Deo; et in hoc maxime dicitur eius omnipotentia manifestari » (3). Ergo proprium fuit Christo misereri nostri, et nostros defectus sublevare; sicut fuit proprium eius salvos non facere; « secundum suam misericordiam, salvos non fecit ». En quare confidendum; nam

(1) Luc. VI, 36.

(2) Lib. IX, de Civit. Dei.

(3) Summ. Theol. II^a II^{ae}, q. XXX, a. 4.

Divisio. I. *Noscit summam nostram miseriam; II. Miseretur summae nostrae miseriae; III. Allevat summam nostram miseriam.*

PARS I. — COR IESU NOSCIT NOSTRAM MISERIAM.

Noscit summam nostram miseriam. Haec est fundamentalis ratio misericordiae divinae; nullus enim potest alterius misereri, quin prius miseriam eius agnoscat, quod evidentissimum est. Unde cum Iesus, cui omnia nuda sunt et aperta, noscat miseriam nostram, superfluum foret in expositione huius partis diutius immorari, nisi ad summam nostram miseriam manifestandam: quasi dicam: prima ratio misericordiae Cordis Iesu est cognoscere perfectissime miseriam nostram ferme ineffabilem.

a) Et primo, miseriam animae, procedentem a summa peccati gravitate. Non est huius momenti, peccati gravitatem ponderare, quod tria praecipue facit in homine, scilicet, a Deo elongat, « vos autem, qui aliquando eratis longe » (1); infamat, « recedentes a te, in terra scribentur » (2); et excaecat, « ambulabunt ut caeci coram Domino » (3). Sed tamen, ad propositum spectat attendere, quod huiusmodi gravitatis causa, peccatores sunt miseri; « miser factus sum » (4); et miserabiles: « et iacebat Sisara exanimis et miserabilis » (5); ideoque mortui et ad interitum damnati; « qui elongant se a te, peribunt » (6).

Quod idem dicitur de populis: « miseros autem facit populos peccatum » (7), id est misericordia dignos, non qua-

(1) Ad Eph. II, 13.

(2) IEREM. XVII, 13.

(3) SOPHON. I, 17.

(4) Psalm. XXXVII, 7.

(5) Iudic. V, 27.

(6) Psalm. LXXII, 27.

(7) Prov. XIV, 34.

cumque sed maxima; nam peccatum est malum summum, per quod anima maximum detrimentum patitur.

b) Deinde noscitur nostram miseriam, ortam a constanti inimicorum perfidia. De invisibili loquor, qui fortior natura, etsi alligatus a Christo, a quo superatus, tamen, « tamquam leo rugiens circuit quaerens quem devoret » (1). Nam si ille qui homicida erat ab initio (2) cuius invidia mors intravit in mundum; Cainum enim ad caedem fratris instigavit, etiam ad Christum Dominum tentandum accessit, quanto magis ad nos, ut alliciat, accedet? Accedit quidem ad omnes, promittens praemia numquam largienda; « haec omnia tibi dabo, si cadens, adoraberis me » (3). Super quod S. Hieronymus: « Ille quidem multa saepissime pollicetur, non ut det, sed ut accipiat: promittit plura de rapinis, ut auferat regnum atque iustitiam; et quasi quosdam laqueos tendens, thesauros pollicetur in terra, ut etiam nos thesauris et coelestibus spoliaret. Unum nos in hoc saeculo ditari, ne divites simus in futuro. Et si non potuerit per divitias, ab illa non excludere beatitudine praemiorum, alia ad nos via, idest, paupertate accedit: quod sanctum quoque Iob impugnando, faciebat » (4). Ideo Apostolus vocat daemones, spirituales nequities, idest spiritus nequissimos, per quod intelligitur summa eorum nequitiae, ut exponit S. Thomas (5): « Dicit autem (Apostolus) spiritualia nequitiae, quia quanto est altior secundum naturam, tanto, quando convertitur ad malum, est peior et nequior... Et ideo dicit spiritualia nequitiae, quia spirituales et nequissimi sunt ». Et haec est altera ratio miseriae nostrae, quia contra hos collectari tenemur. Unde anima est vere « filia Babilonis misera » (6).

c) Tertio miseria nostra magna est propter corporis

(1) I PETR. V, 8.

(2) IOANN. VIII, 44.

(3) MATTH. IV, 2.

(4) Homill. XIII in Matth.

(5) In Epist. ad Ephes. VI, 12.

(6) Psalm. CXXXVI, 8.

innatam infirmitatem, idest proclivitatem ad malum omni tempore, secundum illud: « sensus et cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua » (1); vel quia humana natura corrupta est ab initio, peccato Aadae, vel quia unusquisque nascitur ex utero matris concupiscentia vulneratus, et ideo pronus ad malum. Unde Apostolus: « Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meae et captivantem me legi peccati, quae est in membris meis » (2); idest in corpore meo. « Idest, ut exponit D. Thomas, in me ipso, more hebraicae locutionis, secundum quam ponuntur nomina loco pronominum. Lex autem peccati captivat hominem dupliciter. Uno modo hominem peccatorem per consensum et operationem; alio modo hominem sub gratia constitutum, quantum ad concupiscentiae motum ». Et ita omnibus dominatur, quod etiam D. Paulus persentiebat. Mirum ergo non est si miseriam tantam attendentes et in seipsis sancti persentientes, cupientes dissolvi, et esse cum Christo, exclamarent: « hei mihi! quia incolatus meus prolongatus est! » (3) « Quis dabit mihi pennas sicut columbae, et volabo, et requiescam? » (4)

PARS II. — COR IESU MISERETUR NOSTRAE MISERIAE.

Secundo: Cor Iesu miseretur summae nostrae miseriae. Duo sunt in misericordia attendenda, iuxta definitionem datam a D. Augustino dicente quod « misericordia est alienae miseriae in nostro corde compassio, qua utique, si possemus, subvenire compellimur » (5). Primum est quid intrinsecum, compassio nempe cordis, de aliena miseria dolens, quasi de propria, secundum Apostolum: « gaudere cum gaudentibus,

(1) Gen. VIII, 21.

(2) Ad Rom. VII, 23.

(3) Psalm. CXIX, 5.

(4) Psalm. LIV, 7.

(5) Lib. IX de Civit. Dei.

fere cum flentibus » (1). Alterum est quid extrinsecum; ideo additur « qua utique, si possemus, subvenire compellimur ». Ideo Sapiens: « Pauperi porrige manum tuam: non desis plorantibus in consolatione, et cum lugentibus ambula » (2). Altera nuncupari potest miseratio cordis; altera operis; seu: misericordia secundum affectum, et in effectu. Prima non est tota misericordia, ideo non vera in reuolentibus succurrere, si modo valeant. Secunda nec est laudabilis, nisi compatentia cordis impellatur.

His praenotatis clare evincitur Cor Iesu esse multae misericordiae; habet enim in corde, nostrae miseriae compassionem; et secundum quod compellitur ei subvenire, de facto revera subvenit, ut videbimus infra. Triplex est potissima causa, qua Cor Iesu compatitur nostris miseris:

a) Prima: quia est Pater noster, divinitate: « Tu, Domine pater noster, redemptor noster, a saeculo nomen tuum » (3). Quia Filius, etsi alius, non est aliud a Patre, ideo cum trium divinarum personarum sit communis natura, ita una respectu creaturarum paternitas. Unde oramus iuxta praeceptum Christi, dicentes: « Pater noster, qui es in coelis », SS. Trinitatem, sive unum in tribus personis Deum, his verbis invocantes, non solum creationis ac conservationis causa, qua ipsorum etiam infidelium pater est, sed et causa redemptionis, et causa regenerationis per fidem et gratiam baptismi, ut exponit Nat. Alex. (4). Ergo SS. Cor Iesu est Pater noster divinitate, sicut caeterae Trinitatis personae; non tamen eodem modo, quo Pater in divinis se habet ad Filium, nam ut scribit S. Thomas « per prius paternitas dicitur in divinis, secundum quod importat respectum personae ad personam, quam secundum quod importatur respectus Dei ad creaturas » (5). Nam in divinis invenitur paternitas secundum rationem per-

(1) Rom. XII, 15.

(2) Eccli. VII, 36, 38.

(3) ISAI. LXIII, 16.

(4) In MATTH. VI, 9.

(5) Part I, q. XXXIII, a. 3.

fectam, scilicet, naturae; sed in creatura respectu Dei invenitur solum secundum similitudinem vestigii, imaginis, gratiae, vel gloriae. Et quia hoc sensu Cor Iesu est vere Pater noster, miseretur nostri: « quomodo miseretur pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se » (1). Et quamvis ut Deus nequeat misereri secundum affectum, cum nequeat tristari, tamen Cor Iesu sumptum pro persona divina, cuius erat Cor humanitatis Christi, ratione communicationis idiomatum, revera compatiebatur nostri.

b) Si ut Deus est Pater, ut homo est quoque omnium Frater; et haec est altera causa miserationis eius. « Hi sunt mater mea, et fratres mei » (2). Quod quidem iam non intelligendum est in ordine gratiae, de quo Apostolus: « Primogenitus in multis fratribus » (3); sed secundum naturam. « Unde debuit per omnia fratribus assimilari, ut misericors fieret » (4). Ad rem D. Thomas: « Quia ergo non apprehendit angelos, sed semen Abrahae, ideo debuit per omnia assimilari fratribus. Per omnia, inquam, in quibus sunt fratres; non in culpa, sed in poena. Et ideo debuit habere passibilem naturam. Unde infra (cap. IV) tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato; quantum, scilicet, ad poenam, non ad tentationem (ad imitationem) culpae » (5). Et haec humana natura per quam frater noster factus, et in qua pro nobis passus est, est altera suae misericordiae causa. Audiamus S. Thomam: « Dicit Apostolus quod (Christus) per passionem assimilatus est fratribus. Sed numquid non fuit misericors ab aeterno? Videtur quod sic: quia « miserationes eius super omnia opera eius » (6). Item ab initio habuit misericordiam: « ab infantia mea crevit mecum miseratio » (7).

(1) Psalm. C. II, 13.

(2) Luc. VIII, 21.

(3) Rom. VIII, 29.

(4) Ad Hebr. II, 17.

(5) Expos. in hunc loc.

(6) Psalm. C. XLIV, 9.

(7) Iob. XXXI, 18.